

Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі ұсынған

Құрастырғандар
С.Ч.Нәбиева
А.Дәлелбекқызы

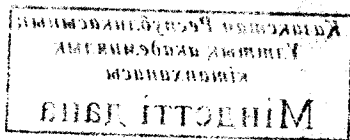
«Әдеби мұра» топтамасы

Қазақ әдебиеті Хрестоматия

1-кітап

Оқыту қазақ тілінде жүргізілетін жалпы білім беретін
мектепке арналған оқу құралы

00000000

МАЗМҰНЫ

ХАЛЫҚ АУЫЗ ӨДЕБИЕТІ	3
ТҰРМЫС-САЛТ ЖЫРЛАРЫ.....	3
Төрт түлік малға байланысты туған өлең-жырлар	3
Наурыз жырлары.....	9
Жарапазан жырлары.....	10
Баланың дүниеге келуіне байланысты туған өлең-жырлар	11
Қазақстан халықтарының әдет-ғұрыптары	13
Үйлену салтына байланысты туған өлең-жырлар.....	17
Адамның қайтыс болуына байланысты туған өлең-жырлар.....	23
БАТА-ТІЛЕКТЕР.....	27
МАҚАЛ-МӨТЕЛДЕР.....	29
ЖҰМБАҚТАР	37
АҢЫЗ ӘНГІМЕЛЕР	43
Күйлердің шығу тарихы туралы аңыз-әңгімелер	43
Қожанасыр туралы аңыздар.....	46
Алдар Көсе туралы аңыздар.....	48
Жиренше туралы аңыздар.....	50
Топонимикалық аңыздар.....	51
БАТЫРЛАР ЖЫРЫ.....	55
«Қамбар батыр» жыры.....	55
«Ер Тарғын» жыры.....	73
ЛИРО-ЭПОСТЫҚ ЖЫРЛАР.....	91
«Қыз Жібек» жыры.....	91
«Айман-Шолпан» жыры.....	104
«Қозы Көрпеш-Баян сұлу» жыры.....	116
ШЕШЕНДІК СӨЗДЕР.....	125
Төле би туралы әңгімелер.....	125
Қазыбек би туралы әңгімелер.....	131
Әйтеке би туралы әңгімелер.....	134
Бөлтірік шешен туралы әңгімелер.....	136
АЙТЫС	140
Иесі мен Бұзаудың айтысы.....	140
Егінші мен Астықтың айтысы.....	141
Бәдік айтысы.....	141
«Біржан мен Сара» айтысы.....	141
Шөже мен Кемпірбайдың айтысы.....	150
Мұхамеджан Тазабеков пен Айбек Қалиевтің айтысы.....	152
Айтақын Бұлғақов пен Жандарбек Бұлғақовтың айтысы.....	153
ЕЖЕЛГІ ДӘУІР ӨДЕБИЕТІ.....	156
ТҰРКІ ТЕКТЕС ХАЛЫҚТАРҒА ОРТАҚ МҰРА.....	156
«Күлтегін» жыры	156
«Тоныкөк» жыры.....	158
«Оғыз-нама» дастаны.....	162
ҚОЖА АХМЕТ ЙАСАУИ (XI ғ.).....	164
«Даналық кітабынан» үзінділер.....	164

XV–XVIII ҒАСЫРЛАРДАҒЫ ЖЫРАУЛАР ПОЭЗИЯСЫ.....	167
АСАН ҚАЙҒЫ (XIV–XV ғғ.)	167
Еділ бол да, Жайық бол.....	167
Есті көрсең, кем деме.....	167
Бұл заманда не ғаріп?	167
Көлде жүрген қоңыр қаз.....	168
ҚАЗТУҒАН ЖЫРАУ (XV ғ.)	168
Мадақ жыры.....	168
Алаң да алаң, алаң жұрт.....	168
Белгілі биік көк сеңгір.....	169
Қазтуғанның қонысымен қоштасуы.....	169
ШАЛКИІЗ ЖЫРАУ (1465–1560)	171
Би Темірге бірінші толғау	171
Би Темірді хаж сапарынан тоқтатуға айтқаны	172
ДОСПАМБЕТ ЖЫРАУ (1490–1523)	173
Айнала бұлақ басы Тең.....	173
Дүниенің басы сайран, түбі ойран	173
Арғымаққа оқ тиді	173
АҚТАМБЕРДІ ЖЫРАУ (1675–1768)	174
Күлдір де күлдір кісінетіп	174
Уа, қарт Бөгенбай!	174
ҮМБЕТЕЙ ЖЫРАУ (1697–1786)	175
Бөгенбай өлімін Абылай ханға естірту	175
ЖИЕМБЕТ ЖЫРАУ (XVII ғ.).....	177
Әмірің қатты Есім хан	177
Еңсегей бойлы Ер Есім.....	177
Қол-аяғым бұғауда.....	178
БҰҚАР ЖЫРАУ ҚАЛҚАМАНҰЛЫ (1693–1787).....	178
Ай, Абылай!	178
Асқар таудың өлгені	179
Бірінші тілек тілеңіз.....	179
Батырың өтті Бөгенбай!	180
Бұл, бұл үйрек, бұл үйрек.....	180
ШАЛ АҚЫН (1748–1819).....	181
Бұл дүниенің мысалы.....	181
Ата-ананың қадірін	181
АБЫЛ ТІЛЕУҰЛЫ (1777–1864)	182
Естірту	182
Сүйінкара батырға.....	182
Арғымақ атта сын болмас	182
ДУЛАТ БАБАТАЙҰЛЫ (1802–1874).....	183
О, Ақтан жас, Ақтан жас	183
О, Барақ жас, Барақ жас	183
О, Сарыарқа, Сарыарқа	184
Аяғөз.....	184
Ақжайлау мен Сандықтас	185
Тегімді менің сұрасаң	186
Еспенбет	187
Сүлейменге	192

ШОРТАНБАЙ ҚАНАЙҰЛЫ (1808–1881).....	194
Сөз айтамын Асанға	194
Зар заман	196
Опасыз жалған.....	197
Бала зары.....	198
Насихат.....	200
Байды құдай атқаны.....	200
Замана.....	201